

F. HONIGMANN, *Chirurgische Krankheiten des Kopfes, des Halses und der Brust*. Uitg. T. H. STEINKOPFF, Dresden en Leipzig, 1928. Prijs 10 mark.

In dit boek behandelt de schrijver op duidelijke en overzichtelijke wijze de differentieele diagnostiek der chirurgische aandoeningen van het hoofd, den hals en de borst, waarbij de aetiologie, de symptomatologie en de diagnostiek uitvoerig besproken worden.

Er zijn in het betrekkelijk kleine boek veel nuttige en leerzame bijzonderheden medegedeeld bij de bespreking der verschillende ziekten, waardoor het boek zoowel voor artsen als ook voor studenten zeer de moeite waard is gelezen te worden. Een praktisch ingedeelde inhoudsopgave aan het einde van het boek vergemakkelijkt het naslaan.

W. F. SUERMONDT.

Prof. Dr. H. ZWAARDEMAKER CZN. en L. P. H. EYKMAN, *Leerboek der Phonetiek*, inzonderheid met betrekking tot het Standaard-Nederlandsch, Erven BOHN, Haarlem 1928. 336 bldz. Prijs f 8.25, geb. f 9.50.

Dit *Leerboek der Phonetiek* is eigenlijk niet voor geneeskundigen bestemd. Dat blijkt al dadelijk in de voorrede, waar de schrijvers de hoop uitspreken, dat vele lezers de leemten van het boek op zoodanige wijze zullen aanvullen, dat een objectieve dialectbeschrijving eruit zal ontstaan. De bedoelde lezers zijn dus taalonderzoekers, d.w.z. in het dagelijksch leven taal-studenten en taal-leeraren. Verder vindt men op bldz. 35 na het hoofdstuk Anatomische en Physiologische Aanteekeningen: „De boven gemaakte opmerkingen mogen voor dit boek, dat aan de linguïstische fonetiek gewijd is, volstaan”.

Het karakter van het boek is dus bewust en opzettelijk overwegend linguïstisch en het zou misschien dwaasheid zijn te betreuren, dat ZWAARDEMAKER daardoor niet de gelegenheid vond hier een overzicht te geven van onderzoekingen door zijn school en daarbuiten op het gebied van een ruimer begrensde fonetiek verricht. Wel mag het teleurstellen, dat het niet de geest van ZWAARDEMAKER is, die dit boek beheerscht, een geest, dien wij kennen uit zijn leerboek der Physiologie, waarin elke Nederlander, die een bijdrage, hoe klein ook, leverde tot de kennis van het beschreven onderwerp, met erkenning genoemd is. Het aantal der namen, die ik in het gecombineerde naam- en zaakregister van dit leerboek der Phonetiek mis, is te groot dan dat zij binnen het bestek van een aankondiging zouden kunnen opgesomd worden. Dat zooveel wetenschappelijken arbeid onvermeld bleef, schijnt mij vooral toch daarom betreurenswaard, omdat daardoor de indruk kan worden gewekt, dat het boek niet geheel „bij” is.

Het algemeen anatomisch en physiologisch gedeelte omvat de eerste vijf hoofdstukken en beslaat ongeveer 90 bladzijden. Het overige van het boek is taalkundig. Zooals reeds uit het bovenstaande is op te merken, had ik persoonlijk, en misschien velen met mij, dit eerste gedeelte graag uitgebreider gezien. Toch zijn de beschrijvingen en uiteenzettingen ondanks de beknoptheid in het

algemeen zeer duidelijk en helder. Een enkele maal schaadt de groote korthed zooals bijv. bij de bespreking van de valsche stembanden. De platen, die uit den aard der zaak vooral in dit eerste deel voorkomen zijn goed gekozen en uitstekend verzorgd. In hoeverre zij oorspronkelijk zijn is niet na te gaan, daar bij eenige, die ik met zekerheid herkende als ontleend aan andere bron (fig. 17, 21, 22, 69 ontleend aan VAN RIJNBEEK'S Leidraad), de herkomst niet vermeld is. Slechts het hoofdstuk over de spraakfunctie van het zachte gehemelte schijnt mij naar verhouding wat minder geslaagd: de indeeling en de benaming der verschillende soorten neusklinken zullen den beginner niet duidelijk zijn. De bedoeling van het onderzoek van J. W. KAISER is onjuist weergegeven.

Het zwaartepunt in het taalkundig gedeelte ligt voor den natuurwetenschappelijken lezer, naar het mij voorkomt, op bldz. 103, waar een schematische voorstelling van de resonanties der Nederlandsche klinkers voorkomt. Dit volledige schema (waartegen hoogstens enkele bezwaren van ondergeschikt belang zouden zijn aan te voeren) berustend op de uitkomsten van het beluisteren der gefluisterde klinkers en het aantikken van het strottenhoofd door een der schrijvers verkregen, beteekent te meer een mijlpaal voor de Nederlandsche phonetiek omdat de gegeven getallen in het algemeen goed overeenkomen met die, welke andere onderzoekers met andere methodes hebben verkregen. Contrôle van deze waarden heeft voor een groot deel als het ware reeds van te voren plaats gevonden.

Behalve aan het Standaard-Nederlandsch en aan enkele Nederlandsche dialecten zijn veel belangrijke opmerkingen en voorbeelden aan het Engelsch ontleend. De minder veelvuldige opmerkingen over de uitspraak van het Fransch schijnen mij ook minder geslaagd.

Alles te zamen getuigt dit boek zoowel van bewonderenswaardige activiteit bij de schrijvers als van moed bij den uitgever.

L. KAISER.

A. PHILIBERT, *Manuel de bactériologie médicale*. MASSON et Cie. Paris 1928. Prijs: 55 francs.

PHILIBERT'S bacteriologische handleiding durf ik den student in de geneeskunde bij de examenstudie wel aanbevelen. Hij zal veel wetenswaardigs in beknopte en overzichtelijken vorm bijeen vinden en dus zonder moeite de eigen aantekeningen, op college en practicum gemaakt, kunnen verifieeren en aanvullen. Den onderzoeker zal het boekje nog al eens in den steek laten. Verscheiden belangrijke voorschriften lijden aan onvolledigheid, terwijl rangschikking en nomenclatuur gebrekkig zijn. Daartegenover staat, dat de onderwerpen, waarin PHILIBERT zich verdiept heeft zeer goed en toch op binnen het beknopte kader passende wijze zijn behandeld. Het boekje is prettig geschreven, keurig gedrukt, rijkelijk geïllustreerd en goedkoop.

J. J. VAN LOGHEM.